

NAM-BẮC TRIỀU TIÊN: TRAO ĐỔI VÀ HỢP TÁC

Triển vọng về một tương lai hoà bình ở Bán đảo Triều Tiên đang ngày một sáng lạn khi CHDCND Triều Tiên và Hàn Quốc ngày càng có nhiều hoạt động trao đổi và hợp tác. Việc gia tăng trao đổi và hợp tác không mang lại hoà bình ngay lập tức nhưng rõ ràng trong thời gian này, những dấu hiệu của một nền hoà bình trên bán đảo Triều Tiên đang dần hiện rõ khi mà ngày càng nhiều những dự án được đi vào thực hiện, đáng chú ý nhất là sự phát triển của ngành du lịch ở vùng núi Geumgangsan và hoạt động của Khu liên hợp công nghiệp Gaeseong.

Người ta có thể tin rằng chiến tranh sẽ không xảy ra một lần nữa trên Bán đảo Triều Tiên. Và có thể nhận thấy rõ ràng rằng CHDCND Triều Tiên không phải là một đất nước chỉ thích đối đầu bằng chiến tranh mà là một người bạn.

Theo *Thông cáo hợp nhất* ngày 15 tháng 6 năm 2000 thì quan hệ giữa hai miền Nam Bắc Triều Tiên đã phát triển và sự hợp tác đã tăng nhanh chóng. Hơn 150 cuộc gặp gỡ đã diễn ra, trong đó hơn 90 cuộc gặp mặt đã được tổ chức bởi đại diện chính phủ của hai bên. Các cuộc gặp gỡ các bộ trưởng đã được tổ chức 17 lần và đang dần trở thành một cơ chế giám sát toàn bộ sự phát triển của mối quan hệ Bắc - Nam.

Khi các phương tiện thông tin liên lạc được đa dạng hoá và ngày càng mở rộng về qui mô, thì những thông tin chia sẻ về chính trị sẽ tăng lên và ngày càng có nhiều những

cuộc diễn thuyết mang tính thực tế diễn ra giữa hai miền. Đây là dấu hiệu của một nền văn hoá mới về đối thoại đang hình thành, vượt ra khỏi việc tranh cãi song phương và tuyên truyền chính trị, sao cho cả hai bên đều có lợi và có một sự hợp tác thực tế.

Hợp tác kinh tế giữa CHDCND Triều Tiên và Hàn Quốc phát triển và hơn thế, đóng vai trò là nền tảng vững chắc cho mối quan hệ trên nhiều lĩnh vực. Trao đổi thương mại lên tới 1 tỷ USD vào năm 2005 và Hàn Quốc là đối tác lớn thứ 2 của CHDCND Triều Tiên sau Trung Quốc.

Ba dự án chính về hợp tác kinh tế đang vận hành trơn tru. Vùng núi Geumgangsan đã thu hút hơn một triệu khách du lịch và con số này ngày càng tăng. Khu công nghiệp liên hợp Gaeseong trở thành khu thí điểm và đang tập trung toàn bộ khả năng của mình cho dự án chính. Dự án nối tuyến đường sắt Gyeongui hầu như đã hoàn thiện. Khi đường tàu hoả giữa Seoul ở phía nam và Sinuiju phía Bắc lại được nối liền cũng chính là lúc sự hợp tác kinh tế Nam Bắc Triều Tiên bước vào một thế kỷ mới.

Trong thời gian gần đây, những trao đổi văn hoá xã hội giữa miền Nam và miền Bắc không chỉ tăng về số lượng mà còn tăng cả về chất lượng. Số lượng những học giả được tài trợ và các dự án hợp tác về trao đổi văn hoá và xã hội trong năm 2005 gần bằng số lượng của 5 năm trước đó cộng lại, trong khi đó 10.000 người đã tới CHDCND Triều Tiên

để phát triển những chương trình trao đổi giao lưu văn hoá và xã hội. Hơn 10.000 người đã trở về sum họp cùng gia đình vào cuối năm 2005, và những cuộc đoàn tụ như thế này sẽ còn nhiều nữa khi mà các công nghệ nghe-nhìn ngày càng phát triển.

Các quỹ về con người dành cho CHDCND Triều Tiên cũng tăng lên đáng kể. Hàn Quốc đã tài trợ khá nhiều cho CHDCND Triều Tiên kể từ năm 1995, và sự tài trợ đã tăng lên rõ rệt kể từ sau ngày 15 tháng 6 của *Bản thông cáo hợp nhất*. Quỹ tài trợ của Chính phủ đã tăng lên 2,6 lần và quỹ tư nhân là 7,3 lần.

Tài trợ từ các tổ chức phi chính phủ cũng tăng đột biến, phù hợp với mục đích của kế hoạch phát triển vì con người. Điều này góp phần không nhỏ vào việc thúc đẩy hoà giải và hợp tác cũng như duy trì đà phát triển của một mối quan hệ bền vững trên Bán đảo Triều Tiên.

Thêm vào đó, những khoản viện trợ đang góp phần cải thiện cuộc sống người dân ở CHDCND Triều Tiên, điều này làm thay đổi nhận thức của những người dân Hàn Quốc, do đó nó đóng một vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy hoà giải và tạo nên một ý thức cộng đồng chung.

Một điểm đặc biệt đáng chú ý trong chuỗi hoạt động trao đổi và hợp tác này là lĩnh vực chính trị đã bắt đầu có những cuộc tiếp xúc và gặp gỡ, việc này thực sự giúp giảm bớt căng thẳng trên Bán đảo Triều Tiên.

Thực sự thì lĩnh vực quân sự đang trong tình trạng bế tắc. Tuy nhiên mới đây, người ta đã có thể thấy sự tiến bộ tuyệt vời trong

việc giải toả căng thẳng quân sự thông qua những cuộc nói chuyện, như dỡ bỏ rào chắn gần các ranh giới quân sự và các phương tiện bảo vệ an ninh nhằm ngăn chặn những cuộc tấn công bất ngờ trên Vùng biển Tây (Biển Vàng) bằng cách thiết lập một cơ quan liên lạc. Tuy chưa đạt được những kết quả như ý nhưng sự căng thẳng trên Bán đảo Triều Tiên sẽ dần mất đi.

Theo đà này, thái độ thù địch, sự căng thẳng quân sự và chính trị cũng giảm nhiều. Thực sự thì hầu hết các trao đổi và hợp tác đã từng chỉ là đơn phương, với việc Hàn Quốc tài trợ cho CHDCND Triều Tiên, và cũng có nhiều ý kiến nhấn mạnh vào nguyên tắc phải “có đi có lại”. Tuy nhiên, thực tế mà nói thì khó có thể xảy ra việc “có đi có lại” hay đôi bên cùng có lợi khi mà cuộc khủng hoảng kinh tế ở CHDCND Triều Tiên vẫn chưa được giải quyết xong.

Vấn đề này có thể được tiếp cận dưới góc độ chi phí cho việc củng cố hoà bình trên Bán đảo Triều Tiên. Thông thường người ta nghĩ rằng những thay đổi và phát triển đáng kể trong quan hệ Bắc Nam chủ yếu là để làm dịu căng thẳng và xung đột trên Bán đảo. Khi các hoạt động trao đổi và hợp tác tăng lên, khả năng xảy ra chiến tranh trên Bán đảo là rất nhỏ. Ví dụ dễ thấy nhất là có một khu công nghiệp liên hợp rộng lớn, một dấu hiệu của sự hợp tác kinh tế tại thành phố Gaeseong, nơi đã từng là khu vực chiến sự quan trọng nhất trong suốt thời kỳ chiến tranh.

Ngành du lịch phát triển rộng khắp vùng núi Geumgangsán, nơi trước đây là căn cứ

quân sự trọng yếu của CHDCND Triều Tiên dọc Biển Đông. Sự tái kết nối của tuyến đường sắt Gyeongui cũng là một điểm chủ chốt trong việc củng cố hoà bình. Những thành tựu trên đây cho phép chúng ta có một cái nhìn lạc quan về mối quan hệ nội bộ Triều Tiên.

Thực ra cũng có những giới hạn nhất định trong việc xây dựng và củng cố nền hoà bình thông qua những hoạt động trao đổi và hợp tác giữa hai miền Triều Tiên. Hoà bình trên Bán đảo Triều Tiên không thể có được khi vấn đề vũ khí hạt nhân chưa được giải quyết triệt để.

Rất may vòng đàm phán thứ tư của 6 bên được tổ chức vào hồi tháng 9 năm 2005 là một điểm quyết định, bởi nó đã tập trung giải quyết vấn đề vũ khí hạt nhân. Nó khẳng định nền hoà bình sẽ được tái lập trên Bán đảo Triều Tiên, việc này sẽ là dấu chấm hết cho chiến tranh lạnh trên Bán đảo Triều Tiên và Đông Bắc Á qua việc hoàn thiện một hình thức công nhận chéo những quan hệ ngoại giao của CHDCND Triều Tiên với Mĩ và Nhật Bản.

Tuy nhiên điều mà chúng ta cần quan tâm là các hoạt động trao đổi và hợp tác giữa hai miền Nam Bắc và việc tái lập hòa bình trên Bán đảo Triều Tiên đang chuyển động cùng chiều với nhau. Những tiến bộ trong mối quan hệ Bắc – Nam và những thành công trong hoạt động hợp tác sẽ sẽ là đòn bẩy quan trọng trong việc giải quyết vấn đề hạt

nhân trong khi những tiến triển trong vấn đề hạt nhân sẽ thúc giục và ổn định mối quan hệ này.

Hoạt động trao đổi và hợp tác giữa hai miền không chỉ đơn giản là việc đầu tư các dự án hay sở thích trao đổi mà chính là sự đầu tư cho tương lai, cho một cộng đồng kinh tế và một bán đảo hoà bình. Đây chính là lý do tại sao chính phủ Hàn Quốc đang nỗ lực làm nguội đi vấn đề hạt nhân trong khuôn khổ cuộc đàm phán 6 bên dựa trên cách giải quyết hoà bình.

Điều quan trọng bây giờ là tăng cường nỗ lực vào hai mục tiêu: một mặt giải quyết vấn đề hạt nhân và xây dựng một thể chế hoà bình, mặt khác tăng cường hợp tác giữa hai miền Triều Tiên.

Trong khi đẩy nhanh những tiến bộ trong mối quan hệ Bắc – Nam và hệ thống hoá các hoạt động trao đổi và hợp tác, cả hai miền cần phải xây dựng một nền tảng để có thể giải quyết một cách nhanh chóng vấn đề hạt nhân và thiết lập một thể chế hoà bình trên Bán đảo Triều Tiên. Từ đó, một cơ chế hợp tác kinh tế và an ninh, và một “Thị trường chung Đông Bắc Á” trong tương lai sẽ là điều khả dĩ.

Ngô Minh Thanh

*Nguồn: Korea Policy Review, April 2006,
Vol.2.*